

Model berlinki – wiślanego statku spławowego

NUMER INWENTARZA:

CMM/ŻŚ/3

TYTUŁ:

Model berlinki – wiślanego statku spławowego

AUTOR:

Paweł Zieliński

CZAS POWSTANIA:

1961

TYP OBIEKTU:

model

RODZAJ:

technika

WYSOKOŚĆ:

217 mm

SZEROKOŚĆ:

98 mm

DŁUGOŚĆ:

859 mm

SKALA:

1:50

WŁAŚCICIEL:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

SŁOWA KLUCZOWE:

berlinka

KOLEKCJA:

modele

MIEJSCE POWSTANIA:

Gdańsk, Polska

MIEJSCE POZYSKANIA:

Gdańsk, Polska

MATERIAŁ:

drewno, tkanina, metal

TECHNIKA:

modelarstwo rekonstrukcyjne

MAT. I TECH. OPISOWO:

modelarstwo rekonstrukcyjne

DZIAŁ:

Historii Żeglugi Śródlądowej

PRAWA AUTORSKIE:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

LOKALIZACJA:

magazyn

OPIS:

W XIX w. nastąpiły duże zmiany w kształtach i konstrukcjach statków śródlądowych. Było to spowodowane m.in. budową kanałów; ograniczone rozmiary szluz kanałowych wpłynęły na konieczność zmniejszenia szerokości statków rzecznych. W związku z tym niektóre typy tradycyjnych statków znikły, a inne zmodyfikowano. Miejsce zanikających szkut zajęły w XIX w. berlinki i barki. Były one powszechnie eksploatowane na odcinku od Warszawy w dół rzeki. Ładowność barek przekraczała 100 ton. Początkowo miały konstrukcję drewnianą, potem powstawało coraz więcej barek żelaznych i żelazno-drewnianych. Typowe jednostki miały kształt zbliżony do statków o napędzie mechanicznym oraz drewniane nakrycia ładowni. Ich budowa była dość zróżnicowana, w zależności od przeznaczenia. Dzielili się na kanałowe i rzeczne; pierwsze miały mocniejszą budowę, większe zanurzenie, ograniczoną długość i szerokość. Rzeczne miały natomiast większe lecz słabsze wiązania podłużne zapewniające elastyczność przy przeciąganiu przez mielizny. Model prezentuje drewnianą barkę „Maria” z około 1900 r., 300 t ładowności. Niemal całą jej długość zajmują ładownie kryte drewnianym dachem. Napędzana była za pomocą żagla rozprzowego. Model powstał w ramach prowadzonej przez Muzeum Morskie od 1961 r. modelarskiej rekonstrukcji dawnych statków spławowych. Na podstawie rysunków inwentaryzacyjnych tych jednostek, sporządzonych w 1796 r. na przystani w Krzeszowie nad Sanem przez inżyniera Beneventusa Losy von Losennau, Mieczysław Boczar z Krakowa opracował dla Muzeum Morskiego plany modelarskie. Dzięki nim gdański modelarz Paweł Zieliński do 1973 r. wykonał całą serię modeli statków spławowych z XVIII w. oraz modeli wiślanych statków parowych z XIX i XX w. Kolekcja ta – unikatowa w skali kraju – jest do dziś stale rozbudowywana. Wartość merytoryczną tej kolekcji podwyższa fakt, że Paweł Zieliński sam był marynarzem pływającym na barkach, w związku z czym był w stanie skorygować (na podstawie swego doświadczenia) ewentualne nieścisłości w planach i rysunkach.

